

regionaal- ja põllumajandusministri määruse „Perioodi 2021–2027 toetuse andmise tingimuste määruste muutmise“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse (edaspidi *ÜSS2021_2027*) § 10 lõike 2 alusel.

Määrusega reguleeritakse tulemusvaldkonna „Elukeskkond, liikuvus ja merendus“, regionaalarengu programmi tegevust „Regionaalpoliitika kujundamine ja rakendamine“, mille tulemuste saavutamiseks toetust antakse.

Määrusega panustatakse „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava perioodiks 2021–2027“ (edaspidi *rakenduskava*) poliitikaeesmärkide 5 „Inimestele lähedasem Eesti“ ja 6 „Õiglase üleminek“ tulemuste saavutamisse.

Eelnõuga muudetakse järgmisi perioodi 2021–2027 toetuse andmise tingimuste määrusi:

- riigihalduse ministri 15. veebruari 2023. a määrust nr 11 „Toetuse andmise tingimused ja kord toetuskeemis „Suuremate linnapiirkondade arendamine““,
- riigihalduse ministri 8. märtsi 2023. a määrust nr 14 „Kättesaadavate kvaliteetsete avalike teenuste toetuse andmise tingimused ja kord“,
- regionaalministri 24. oktoobri 2023. a määrust nr 73 „Toetuse andmise tingimused ning kord toetuskeemis „Piirkondlike algatuste toetus õiglaseks üleminekuks““,
- regionaalministri 24. oktoobri 2023. a määrust nr 74 „Ida-Viru maakonna kohalike omavalitsuste investeringuteks toetuse andmise tingimused ja kord ülemineku mõjude leevendamiseks“.

Määruste muutmise eesmärk on toetuse andmise tingimustes läbivalt pikendada toetuse andmise abikõlblikkuse perioodi ja täpsustada abikõlblikkuse perioodi pikendamise tingimusi, et pakkuda ajalist puhvrit projektide tulemuslikuks elluviimiseks. Täiendavalt kohandatakse suuremate linnapiirkondade sekkumises toetuse andmise tingimusi ettepanekute esitamiseks lisavooru korraldamiseks, täpsustatakse linnapiirkondade tegevuskavade muutmise korda ning reservprojektide menetlust. Samuti leevendatakse nõudeid taotluse juurde esitatava ehitusliku projektdokumentatsiooni osas, asendades põhiprojekti nõude eelprojekti nõudega. Kättesaadavate kvaliteetsete avalike teenuste määruses parandatakse viited Euroopa Komisjoni otsusele (EL) 2025/2630, mida kohaldatakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 106 lõike 2 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele avalike teenuste eest makstava hüvitisena antava riigiabi suhtes ja millega tunnistatakse kehtetuks kehtivas määruses viidatud Euroopa Komisjoni otsus 2012/21/EL.

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi regionaalpoliitika osakonna nõunik Julia Troitskaja (5309 7437, julia.troitskaja@agri.ee), regionaalpoliitika osakonna peaspetsialist Katrin Orgusaar (5885 1383; katrin.orgusaar@agri.ee) ja regionaalpoliitika osakonna nõunik Andres Heldring (611 3106; andres.heldring@agri.ee). Eelnõule on juriidilise ekspertiisi teinud kohalike omavalitsuste osakonna õigusnõunik Olivia Taluste (olivia.taluste@agri.ee, 5885 1453). Keeletoimetuse on eelnõule teinud õigusosakonna peaspetsialist Leeni Kohal (leeni.kohal@agri.ee, 5698 3427).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb neljast paragrahvist.

Eelnõu §-ga 1 tehakse muudatused riigihalduse ministri 15. veebruari 2023. a määruses nr 11 „Toetuse andmise tingimused ja kord toetuskeemis „Suuremate linnapiirkondade arendamine““.

Eelnõu § 1 punktiga 1 täiendatakse määruse § 7 lõikega 1¹ ja lisatakse toetuse osakaalu puudutav tingimus, mida rakendatakse linnapiirkonna tegevuskava muutmiseks korraldatud lisavoorust linnapiirkonna tegevuskavasse kantud uute projektide rahastamisel. Lisavooru korraldamine on aktuaalne eelkõige Ida-Viru linnapiirkondade ühise uuenduslike rohe- ja digilahenduste tegevuskava muutmiseks, kuna esimeses vóorus ei esitatud piirkonnale eraldatud eelarveliste vahendite ära kasutamiseks piisavas mahus ettepanekuid. Linnapiirkondade tegevuskavadesse kantud projektide elluviimiseks tuli taotlused esitada hiljemalt 31. detsembriks 2025 ning võimalikke vabu vahendeid võib tekkida juurde, kui mõni taotlus jääb rahuldamata või muutub selle abikõlblike kulude eelarve elluviimise käigus odavamaks.

Meetme toetuse protsent on üldjuhul 70% abikõlblikest kuludest (määruse § 7 lõige 1). Kuna meetme rakendamise käigus on selgunud, et tegelik toetuse protsent meetmes jääb mõne protsendi väärtuses väiksemaks kui kavandatud, võib valitud põhimõtetele vastavatele projektidele eraldada toetust ka suuremal määral. Kavandatud on 85%-line toetusmäär nendele projektidele, mis sisaldavad taotleja või partnerina vähemalt ühte teadus- ja arendusasutust, ülikooli või evalveeritud rakenduskõrgkooli teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni korralduse seaduse tähenduses. Linnapiirkondade uuenduslike rohe- ja digilahenduste vóorude üks eesmärke on olnud erinevates partnerlustes leida võimalusi ning lahendusi, mis parandavad linnapiirkonnas elukvaliteeti või administratiivset või majanduslikku efektiivsust. Senistes linnapiirkondade uuenduslike lahenduste projektides on koostöö komponenti leidunud siiski võrdlemisi vähe. Küll on mitmetel linnapiirkondade arenguseminaridel väljendatud soovi kasutada rohkem ära ülikoolide ja kolledžite tarkust ja kogemusi sobivate uuenduslike lahendusteni jõudmiseks. Suurem toetuse määr eelduslikult motiveerib tegema rohkem koostööd nimetatud osapoolte vahel ja pakub suuremat tuge selliste projektide elluviimisel. Teadus- ja arendusasutuse, ülikooli ja evalveeritud rakenduskõrgkooli termineid on selgitatud teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni korralduse seaduse¹ § 3 lõigetes 3–5.

Eelnõu § 1 punktiga 2 täiendatakse määrust § 7 lõikega 2¹ ning lisatakse tingimus, et tegevuskava muutmisel lisavóoru esitatud uuenduslike rohe- ja digilahenduste projektide maksimaalne toetuse summa võib ulatuda kuni 1,2 miljoni euroni. Võttes aluseks Statistikaameti ostujõu kalkulaatori andmeid on tarbijahinnaindeks aastatel 2022 kuni 2025 kasvanud indikatiivselt 20 protsenti. Toetuse summa suurendamine võimaldab taotlejatel kavandada sama mõjusaid tegevusi kui varem, arvestades vahepealsete aastate jooksul aset leidnud elukalliduse tõusu.

Eelnõu § 1 punktiga 3 asendatakse määruse § 7 lõikes 9 tekstiosa „lõikes 1“ tekstiosaga „lõikes 1 või 1“¹. Muudatus on seotud eelnõu punktis 1 kavandatava muudatusega. Kehtiva määruse § 7 lõike 9 järgi arvutab rakendusüksus üldise grupierandi määruse alusel saastatud alade puhastamiseks antava investeeringuteks ette nähtud abi maksimaalse määra vastavalt üldise grupierandi määruse artiklis 45 sätestatule, arvestades lõikes 1 nimetatud piirangut. Kui linnapiirkonna tegevuskava muutmise käigus esitatakse lisavóorus projekte, mis sisaldavad taotleja või partnerina vähemalt ühte teadus- ja arendusasutust, ülikooli või evalveeritud

¹ [Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni korralduse seadus–Riigi Teataja](#)

rakenduskõrgkooli (vt määruse § 7 täiendamine lõikega 1¹), mille toetamisel antakse abi *üldise grupierandi määruse alusel saastatud alade puhastamise investeeringuteks*, siis tuleb ka nende puhul arvestada määruse § 7 lõikest 9 tulenevat maksimaalset toetuse andmise määra.

Eelnõu § 1 punktiga 4 muudetakse määruse § 10 lõike 5 punkti 6 ja jäetakse sellest välja taotluse esitamise tähtajana 31. detsember 2025. Muudatus on seotud eelnõu § 1 punktiga 10 kavandatava määruse § 20 lõike 1 sõnastusega. Kehtiva määruse § 10 lõike 5 punkti 6 järgi peab linnapiirkonna tegevuskavasse esitatud ettepanek sisaldama taotluse esitamise tähtaega, mis ei saa olla hilisem kui 2025. aasta 31. detsember. Lisavoor Ida-Viru linnapiirkonna ühise tegevuskava muutmiseks on kavas korraldada 2026 aasta I poolaasta jooksul, siis ei ole võimalik vastavat tingimust enam uute ettepanekute esitamisel järgida. 31. detsembri 2025 tähtaeg jääb määruse § 20 lõike 1 kavandatud sõnastusmuudatuses kehtima kõigi algsetesse linnapiirkondade tegevuskavadesse nimetatud projektide puhul.

Eelnõu § 1 punktiga 5 täiendatakse määruse § 13 lõiget 1 punktiga 1¹ ning lisatakse projekti mõju kriteeriumi hindamisse täiendav boonus sellistele projektidele, kus projekti on taotleja või partnerina kaasatud mitu (vähemalt kaks) erinevat tüüpi asutust, võttes aluseks määruse § 10 lõikes 3 nimetatud jaotuse ehk kohaliku omavalitsuse üksus, sihtasutus või mittetulundusühing, avalik-õiguslik juriidiline isik või äriühing. See tähendab, et kui projektis osalevad näiteks kohaliku omavalitsuse üksus ja mittetulundusühing, saab lisada hindamisel boonuse. Boonust ei saa anda juhul, kui ühte projekti on kaasatud ainult kaks kohaliku omavalitsuse üksust või kaks äriühingut. Linnapiirkondade meetme üks suundi on toetada uuenduslikke lahendusi, mis tegelevad konkreetsetes linnapiirkonnas kokku lepitud arenguväljakutsetega ning võimaldavad nendega toimetulekuks arendada avaliku sektori koostööd erasektori ning teadus- ja arendusasutustega. Siiski on seda tüüpi projekte esitatud siiani vähe ning alatäidetud on väljundnäitaja „Integreeritud territoriaalse arengu projektid“. Erinevat tüüpi asutuste kaasatusel projekti elluviimisel lisatakse hindamisel koondhindele 0,3 lisapunkti.

Eelnõu § 1 punktiga 6 muudetakse määruse § 15 lõike 1 sõnastust. Paragrahvi eesmärk on reguleerida linnapiirkonna tegevuskava muutmise võimalusi. Kehtiva määruse järgi võib linnapiirkonna tegevuskava koostaja kooskõlas rakendusüksusega algatada põhjendatud juhtudel linnapiirkonna tegevuskava muutmise. Määrus ei sätesta paraku, milliseid juhtusid loetakse põhjendatuks ja kas tegevuskava saab jooksvalt muuta või mitte. Eelnõuga täpsustatakse õigusselguse huvides määruse § 15 lõikes 1, et linnapiirkonna tegevuskava koostaja võib kooskõlastatult rakendusüksusega algatada linnapiirkonna tegevuskava muutmise, milleks korraldatakse lisavoor uute ettepanekute tegevuskavasse esitamiseks. Lisavoorus uute ettepanekute esitamine tagab linnapiirkonna muutmiseks esitatud ettepanekute esitajate võrdse kohtlemise. Uute ettepanekute kogumine võib osutada vajalikuks, kui senine tegevuskavasse kinnitatud projektide nimekiri ei võimalda meetme eelarve ära kasutamist. Tegevuskava muutmise ei ole sobiv viis nimekirjas olevate projektide eelarvete, sisu või mõõdikute sihttasemete muutmiseks. Projektide muutmise võimalused on reguleeritud määruse § 23 lõikes 6 ja §-s 26. Lisavooru korraldamine ettepanekute esitamiseks tuleb tegevuskava koostajal kooskõlastada rakendusüksusega, see eeldab mõlema poole valmisolekut voozu avamiseks ettevalmistuste tegemiseks. Lisavooru korraldamine on asjakohane juhul, kui linnapiirkonna eelarveliste vahendite jääk võimaldab rahastada vähemalt ühte uut projekti määruse järgi maksimaalses võimalikus toetuse mahus ehk 1 200 000 euro ulatuses. Uute ettepanekute voozu korraldamisel arvestatakse tavapäraseid määruse §-des 10–14 ettepaneku esitamisele ja menetlusele kehtestatud sätteid.

Eelnõu § 1 punktiga 7 täiendatakse määruse § 15 lõikega 1¹, mille järgi on rakendusasutusel lisavooru korraldamisel õigus täpsustada, millise määruse § 4 lõike 1 punktides 1–5 nimetatud tegevuste kohta selles voozus ettepanekuid esitada saab. Näiteks Ida-Viru linnapiirkondade

ühise tegevuskava lisavooru korraldamisel võib võimaldada vaid innovatiivsete digilahenduste projektide esitamist. Täpsustamise eesmärk on suunata ettepanekuid esitama nende tegevuste kohta, mida põhivoorus laekus soovitus vähem ja millega seotud mõõdikutesse panustamist oodatakse suuremas mahus.

Eelnõu § 1 punktiga 8 täiendatakse määruse § 15 lõikega 3, mille järgi kantakse linnapiirkonna tegevuskava muutmisel lisavooru esitatud hindamisel positiivse hinnangu saavad projektid vastavalt hindamisel saadud koondhindade linnapiirkonna tegevuskava reservnimekirja lõppu. Nende projektide taotluste esitamiseks kehtib määruse §-s 28 sätestatud linnapiirkonna tegevuskava reservprojektide menetlusse võtmise kord. Rakendusüksus viib tegevuskavasse nimetatud projektide taotlejatega läbi eelnõustamise ning teeb kokkulepped taotluse esitamiseks.

Eelnõu § 1 punktiga 9 muudetakse määruse § 18 lõike 4 punkti 13 ja asendatakse nõue esitada taotluse esitamisel ehitiste puhul ehitusprojekti dokumentatsioon vastavalt põhiprojekti staadiumile nõudega esitada ehitusprojekt eelprojekti staadiumis. Eelprojekt on ehitusprojekti staadium, milles esitatakse ehitise arhitektuurilahendus ja insener-tehniliste lahenduste põhimõtted, mida tellija kooskõlastuse korral detailiseeritakse projekteerimise järgmistes staadiumites. Taotleja jaoks tähendab see tingimuse leevenemist, sest erinevalt põhiprojektist ei nõua eelprojekti maht ja detailsus sellisel määral ettevalmistusaega ja eelarvelisi vahendeid. Samas annab eelprojekt juba arusaadavat ja õiget teavet kavandatava ehitise ning selle vastavuse kohta õigusaktides sätestatud nõuetele, mis on rakendajatele piisav toetusotsuse langetamiseks. Muudatusega ühtlustatakse nõuded ehituslikule projektdokumentatsioonile teiste regionaalvaldkonna investeringutoetuste määrustega, kus nõutakse taotluse esitamisel ehitusprojekti eelprojekti staadiumis esitamist. Muudatus kiirendab projektide ettevalmistamist ning võimaldab jõuda taotluse rahuldamise otsusteni ning projektide elluviimiseni lühema aja jooksul.

Eelnõu § 1 punktiga 10 täpsustatakse määruse § 20 lõiget 1 ja sätestatakse reservnimekirja kantud projekti või tegevuskava muutmisel lisaettepanekute taotluse esitamise tähtpäevaks 30. aprill 2027. Taotlus juba tegevuskavas olevate projektide osas tuli esitada rakendusüksusele määruse § 20 lõike 1 esimese lause järgi hiljemalt 2025. aasta 31. detsembril. Taotlemine toimub reservnimekirja kantud projekti puhul samuti jooksvalt.

Vabariigi Valitsus on korduvalt rõhutanud, et käesoleval hetkel on eelkõige oluline kiirendada meetme rakendamist, et vältida raha ostujõu ajas vähenemise mõjusid ning kiirendada väljamaksete tempot. Reservnimekirja projektidele selge tähtaja sätestamine on vajalik, et projektide ettevalmistamist võetaks tõsiselt ning pingutatakse toetuse kiire kasutamise nimel. Seni toetuse taotlemise õiguse saanud reservprojektide ettevalmistused on alanud ning nende puhul on määruse muudatusega sätestatav uus taotluse esitamise tähtaeg proportsionaalne, kui arvestada, et põhinimekirja projektide ettevalmistusaeg alates linnapiirkondade tegevuskavade kinnitamisest on indikatiivselt kuni poolteist aastat. Lisavooru projektide puhul saab projektiettepaneku esitaja juba arvestada vajadusega projekt kiiremas tempos ellu viia. Reserv- ja lisaprojektide esitamise tähtaeg 2027. aasta aprillis jätab kohalikele omavalitsustele ning teistele taotlejatele võimaluse kavandada projekti oma- ja kaasfinantseerimine 2027. aasta eelarve kinnitamisel.

Eelnõu §-ga 2 tehakse muudatused riigihalduse ministri 8. märtsi 2023. a määruses nr 14 „Kättesaadavate kvaliteetsete avalike teenuste toetuse andmise tingimused ja kord“.

Eelnõu § 2 punktidega 1, 3, 4 ja 5 asendatakse määruses läbivalt viited Euroopa Komisjoni 2011. aasta otsusele, mis puudutas üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele avalike teenuste eest makstava hüvitisena antava riigiabi tingimusi, viitega uuele komisjoni otsusele. Kuivõrd komisjon võttis 19.12.2025 vastu uue otsuse, millega tunnistati kehtetuks otsus 2012/21/EL, siis tuleb edaspidi juhinduda uuest komisjoni otsusest: „Komisjoni otsus (EL) 2025/2630, 16. detsember 2025, Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 106 lõike 2 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele avalike teenuste eest makstava hüvitisena antava riigiabi suhtes ja millega tunnistatakse kehtetuks otsus 2012/21/EL“. Vajalikud muudatused tehakse määruse § 6 lõike 1 punktis 6, § 11 lõikes 6, § 15 lõike 1 punktis 20 ning § 21 lõigetes 8 ja 9.

Eelnõu § 2 punktiga 2 muudetakse määruse § 9 lõiget 5. Muudatuse tulemusena saab rakendusüksus taotluse rahuldamise otsust põhjendatud juhtudel (toimunud avariide või muude eriolukordade tõttu) muuta kuni 9 kuu võrra tingimusel, et projekti abikõlblikkuse periood ei ületa § 9 lõikes 1 nimetatud toetuse andmise abikõlblikkuse perioodi. Kehtiv määrus võimaldab projekti abikõlblikkuse perioodi pikendada ühe korra ja maksimaalselt kuue kuu võrra. Abikõlblikkuse perioodi pikendamine kuue kuu võrra ei pruugi olla piisav, et kavandada ehitustööd sobivajale ajale ja vältida näiteks talveperioodi. Määruse muudatus võimaldab kavandada ehitustööd sobivale ajale ja vältida ilmastikust tingitud kvaliteediprobleemide teket. Sellega võimaldatakse toetuse saajatele mõistlikku lisaega projekti tulemuste saavutamiseks ja väheneb projekti katkestamise risk.

Eelnõu §-ga 3 tehakse muudatused regionaalministri 24. oktoobri 2023. a määruses nr 73 „Toetuse andmise tingimused ning kord toetuskeemis „Piirkondlike algatuste toetus õiglaseks üleminekuks““.

Eelnõu § 3 punktiga 1 muudetakse määruse § 11 lõike 2 punkti 1 sõnastust ja sätestatakse keskmise suurusega ja suuremahulise põhivarainvesteeringu projektide abikõlblikkuse perioodi lõpptähtajaks 2026. aasta 31. detsember. Kehtiva regionaalministri määruse järgi on nimetatud projektide abikõlblikkuse perioodi lõpptähtajaks 2026. aasta 31. august.

Meetme rakendamise käigus on selgunud, et osade rahastamisotsuse saanud projektide teostamine võib võtta taotlejast sõltumatutel põhjustel planeeritust rohkem aega. Juba rahastatud projektide ajakava mõjutavad eeskätt riigihangetega seotud asjaolud, sh hanke nurjumine, vaidlustusmenetlused, lisaks ka projekteerimis- ja ehitustööde teostusperioodi venimine ning ehitushindade kallinemine ja tarneaegade pikenemine.

Kehtiva regionaalministri määruse § 11 lõike 4 punkti 1 kohaselt on suuremahuliste projektide maksimaalseks elluviimise perioodiks määratud 36 kuud taotluse esitamise tähtpäevast, või 2026. aasta 31. august (määruse § 11 lõike 2 punkt 1), sõltuvalt asjaolust kumb tähtaeg varasemalt saabub. Kuna suuremahuliste projektide taotlusvoor suleti 2024. aasta 31. mail, ei ole taotlejatel võimalik regionaalministri määruse § 11 lõike 4 punktis 1 lubatud 36-kuulist perioodi täies mahus ära kasutada. Kuigi põhivarainvesteeringu projekti taotlejal oli võimalus määrata abikõlblikkuse perioodi algus kuni 12 kuud enne taotluse esitamise tähtaega, ei ole seda praktikas kasutatud. Arvestades suuremahuliste projektidega seotud riske, on toetuse saajad eelistanud alustada tegevustega pärast rahastamisotsuse vormistamist. Keskmise suurusega projektide teine taotlusvoor suleti 2025. aasta 1. septembril, mis samuti ei võimalda nende projektide puhul ära kasutada määrusega lubatud maksimaalselt 24 kuu pikkust abikõlblikkuse perioodi.

Abikõlblikkuse perioodi pikendamine kuni 2026. aasta lõpuni ei taga küll nendele projektidele määruse § 11 lõikega 4 ettenähtud rakendamisperioodi, kuid loob vajaliku puhvri selleks, et põhjendatud juhul oleks võimalik projekti abikõlblikkuse perioodi pikendada olukorras, kus projekti elluviimine võtab kavandatust rohkem aega. Sellega väheneb risk, et toetuse saajad ei suuda lõpule viia projekte, mille elluviimisega on juba alustatud. Muudatus abikõlblikkuse perioodis mõjutab vaid üksikuid pikendamise tingimustele vastavaid projekte ning sellega ei kaasne täiendavaid finantsriske ega olulist mõju fondi vahendite kasutamisele, vaid see vähendab projektide katkestamise tõenäosust ja tagab vahendite kasutamise täies mahus.

Kavandatav muudatus ei mõjuta meetme eesmärke, toetatavaid tegevusi ega toetuse määrasid. Projekti abikõlblikkuse perioodi pikendamine on võimalik üksnes põhjendatud juhtudel, arvestades projekti maksimaalset kestust ja teisi kehtivaid nõudeid. Abikõlblikkuse perioodi pikendamine aitab tagada meetme eesmärkide saavutamist ning vältida olukorda, kus juba rahastatud projektide investeringud jäävad teostamata üksnes määrusest tuleneva ajapiirangu tõttu.

Eelnõu § 3 punktiga 2 muudetakse määruse § 11 lõike 5 sõnastust seoses keskmise suurusega ja suuremahulise põhivarainvesteeringu-projektide perioodi lõpptähtaja eelnõu § 3 punktis 1 kavandatud pikendamisega. Muudatuse eesmärk on anda rakendusüksusele võimalus põhjendatud juhtudel muuta taotluse rahuldamise otsust ning pikendada projekti abikõlblikkuse perioodi ka rohkem kui kuue kuu võrra, nagu on sätestatud kehtiva regionaalministri määruse § 11 lõikes 5, tingimusel et projekti abikõlblikkuse periood ei ületa määruse § 11 lõigetes 2 ja 4 sätestatud tähtaegu.

Muudatuse vajadus tuleneb meetme rakendamise praktikast, millest on selgunud, et toetuse saajatel võib osutuda vajalikuks projekti pikendada rohkem kui kuue kuu võrra. See võimaldab toetuse saajal arvestada projekti elluviimise käigus ilmnevate ettenägematute asjaoludega ning tagada projektitegevuste nõuetekohane ja tulemuslik lõpuleviimine. Samas kehtib piirang, et pikendamisega ei või ületada määruse § 11 lõigetes 2 ja 4 sätestatud tähtaegu.

Eelnõu §-ga 4 tehakse muudatused regionaalministri 24. oktoobri 2023. a määruses nr 74 „Ida-Viru maakonna kohalike omavalitsuste investeringuteks toetuse andmise tingimused ja kord ülemineku mõjude leevendamiseks“.

Eelnõu § 4 punktiga 1 muudetakse määruse § 5 lõiget 7 ning pikendatakse abikõlblike kulude tasumise tähtaega kuue kuu võrra: 2027. a 30. aprillilt 31. oktoobrini. Muudatus leevendab toetuse saajale ajalist survet projekti elluviimisel, kui abikõlblikkuse perioodi pikenemisel rakendub ka abikõlblike kulude tasumisel kuue kuu võrra pikem tähtaeg.

Eelnõu § 4 punktiga 1 muudetakse samuti määruse § 9 lõiget 1 ja sätestatakse kõikide projektide abikõlblikkuse perioodi lõpptähtajaks 2027. aasta 31. oktoober senise 30. aprilli asemel. Kuigi projektide abikõlblikkuse perioodi lõpptähtaega on varasema määruse muudatuse käigus juba pikendatud aasta võrra 2027. aasta 30. aprillini, ei ole see endiselt piisav kõikide projektide tulemuslikuks elluviimiseks. Meetme rakendamise tempot pidurdavad jätkuvalt projekteerimis- ja ehitustööde prognoositust pikem kestvus ja varasemalt korraldatud hankemenetluste venimine vaidlustuste tõttu. Abikõlblikkuse perioodi pikendamisega võimaldatakse toetuse saajatele mõistlikku lisaega projektide tulemuste saavutamiseks ja väheneb projektide katkestamise risk.

Eelnõu § 4 punktiga 2 muudetakse määruse § 9 lõiget 2 seoses abikõlblikkuse perioodi lõpptähtaja pikendamisega kuue kuu võrra. Projekti abikõlblikkuse perioodi pikendatakse seniselt 36 kuult kuni 42 kuuni.

Eelnõu § 4 punktiga 3 muudetakse määruse § 9 lõiget 4 seoses abikõlblikkuse perioodi lõpptähtaja pikendamisega kuue kuu võrra. Sama perioodi võrra pikendatakse ka tähtaega, kui peavad olema tehtud ehituse ettevalmistamisega seotud kulud ja sõlmitud ehitustööde leping.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu koostamise aluseks on ÜSS2021_2027 ja selle alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse määrused. Eelnõu on kooskõlas järgmiste Euroopa Liidu määrustega:

- 1) EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) 2021/1060, 24. juuni 2021, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid,
- 2) EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) 2021/1058, 24. juuni 2021, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi,
- 3) Euroopa Komisjoni määrus (EL) nr 651/2014 ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT L 187, 26.06.2014, lk 1–78),
- 4) Euroopa Komisjoni määrus (EL) nr 2023/2831, 13. detsember 2023, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes.

4. Määruse mõjud

Eelnõu aitab vähendada toetuse kasutamise ajalisi riske ning kasutada meetme vahendeid eesmärgipärasemalt. Eelnõu mõjutab otseselt „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2021-2027“ poliitikaeesmärkide 5 „Inimestele lähedasem Eesti“ ja 6 „Õiglane üleminek“ eesmärkide ja tulemuste saavutamist, vähendab riske, et projekte ei jõuta ellu viia ning aitab tulemuslikult ära kasutada meetmete eraldatud vahendid.

Määrusega ei kaasne täiendavaid mõjusid horisontaalsetele põhimõtetele.

Määrus ei too kaasa ettevõtjate, inimeste või vabaühenduste halduskoormuse tõusu.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne täiendavaid riigieelarvelisi tulusid või kulusid.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras, see tähendab kolmandal päeval pärast selle Riigi Teatajas avaldamist.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Määruse eelnõu väljatöötamisse on olnud kaasatud Riigi Tugiteenuste Keskus. Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile, Riigi Tugiteenuste Keskusele, Kliimaministeeriumile, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile ning Eesti Linnade ja Valdade Liidule. Täiendavalt esitatakse eelnõu arvamuse avaldamiseks Euroopa Komisjonile, perioodi 2021–2027 rakenduskava seirekomisjonile ning Ida-Virumaa õiglase ülemineku protsessi juhtkomisjonile.